

12. junij - nedelja Svete Trojice

Prg 8,22-31

Na nedeljo Svete Trojice se prvič v letošnjem bogoslužnem letu srečujemo s starozavezno knjigo, ki ima naslov Pregovori (okrajšava: Prg). Knjiga spada v skupino, ki so jo Izraelci preprosto imenovali Spisi (poleg Postave in Prerokov). Pregovori so modrostna knjiga, v kateri predstavljajo jedro enovrstični izreki (pregovori), le na začetku in koncu so malo daljše razprave in večvrstične pesmice, vse v vezani besedi. Slog določajo hebrejske pesniške oblike, ki so popolnoma drugačne od naših, tako da tisti, ki jih ne pozna, ne more zaznati, da gre za pesnitve. Izražanje je kratko in jedrnato, slog je zgoščen in izbrušen. Marsikateri pregovor je na prvi pogled skrivnosten in je treba poiskati njegovo pravo vsebino, njegovo ost.

Natančen čas nastanka knjige ni znan. Naslov jo pripisuje Salomonu (10. stol. pred Kr.), vendar nam podnaslovi posameznih zbirk (sedem jih je) povedo, da knjige take kot je, ni napisal Salomon. Na začetku ene od zbirk beremo, da so jih zbrali možje judovskega kralja Ezekija (8. stol. pred Kr.). Ne vemo, kdaj sta nastali zbirki, ki nosita naslov Besede modrih. Prav tako ne vemo, kdo sta bila Agúr in Lemuél, katerima je pripisana po ena zbirka. Je pa dokaj jasno, da je knjiga nastala v času po vrnitvi iz babilonskega izgnanstva, okrog leta 400 pred Kr. Ker verjetno že tedaj niso poznali imen resničnih sestavljalcev in ker so imeli kralja Salomona za vzor vseh modrih, so dali vse pregovore pod njegovo ime. Je pa verjetno, da je mnogo pregovorov res Salomonovih ali celo starejših.

Nedeljski odlomek je iz prve zbirke Pregovorov, ki bi jo lahko imenovali "Razprava o modrosti". Modrost v Svetem pismu ima čisto poseben pomen: biti moder pomeni izpolnjevati (Mojzesovo) Postavo. Pregovori se ukvarjajo z vsemi vidiki življenja, se dotikajo vseh področij moralnega in praktičnega življenja in zadevajo vse socialne skupine. Njeno izhodišče pa je strah Božji, ki je začetek modrosti. Moder je torej istočasno tisti, ki se boji Boga.

Če upoštevamo vse to, potem bi nedeljski odlomek lahko označili kot teologijo sveta, saj govori o tem, da je treba poslušati tudi besedo poganov, poudarja nek verski "humanizem", torej modrost upošteva tudi človeško naravo, govori o

starozaveznem veselju glede sveta in človeka in končno o edinosti vseh navideznih nasprotij Boga. Poosebljena modrost, kot jo pojmujejo starozavezne knjige, je neločljivo povezana s skrivnostjo Svete Trojice. Knjiga pregovorov nam opiše takó izvor modrosti, ki ga označuje kot stvarjenje, kakor tudi njeno udejstvovanje v svetu. To, da je od vekomaj, pred začetkom ustvarjenega sveta, ne gre pojmovati časovno, ampak kot njeno bistvo: ona obstaja izven časa. Zato ne velja starozavezna misel, da bo modrost zavládala svetu, ko se bo začelo mesijansko kraljestvo. Modrost je tu, je vedno bila in bo vedno ostala. Z njo je tako, kakor z vsakim Božjim darom: človek ga sprejme, ali pa ne, popolnoma na lastno odgovornost. V kamen vklesana Postava - mišljena je seveda starozavezna ali Mojzesova postava, ki je opisana kot vklesana v dve kamniti plošči, ki so ju kasneje hranili v skrinji zaveze - ni mogla posredovati modrosti, lahko pa jo posreduje Postava, ki je vklesana v človeško svobodo. To je Postava Kristusovega razodetja, ki jo je potrdil s svojim trpljenjem, smrtjo na križu in vstajenjem in je zapisana v evangelijih, ki so temelj oznanjevanja Cerkve. Zato je med darovi Svetega Duha, ki jih človek prejme pri birmi, tudi dar modrosti: sposobnost pravnega odločanja v različnih življenjskih okoliščinah. S tem darom človek prestopi meje svoje omejenosti in je vključen v Sveto Trojico.